

Skriftlig høringsvar Dokument 8:30 S (2022-2023) Justiskomiteen evaluering av Gjenopptakelskommisjonen

Juristforbundet støtter den foreslåtte gjennomgang av Gjenopptakelskommisjonen, og finner det gledelig at det foreslås en full gjennomgang av denne. Det Gjenopptakelskommisjonen er ment å ivareta er en sentral del av rettsstaten – retten til å få en sak prøvet på ny ved visse forhold, og da er det viktig både at måten det gjøres på er god og riktig måte, og ikke minst at tilliten til at det gjøres på en god måte er stor i samfunnet. For tillit til at rettsstaten fungerer er sentralt for at rettsstaten skal fungere, som igjen er sentralt for at samfunnet vårt slik vi kjenner det skal fungere. Vi tror også denne gjennomgangen vil være bra for de som arbeider der, da

Juristforbundet går ikke nærmere inn på de ulike punktene som adresseres i forslaget, utover å gi sin støtte til at alle de nevnte tema er det naturlig og riktig å se nærmere på. Andre sentrale tema vil naturlig være om retten til kontradiksjon er godt nok ivaretatt, og om det er riktig at det er samme saksbehandler som behandler en ny gjenopptakelsesbegjæring, eller om det da bør være et rullerende system, slik at ikke samme person behandler samme sak flere ganger.

Juristforbundet har nylig påpekt at den reviderte langtidsplanen for forskning adresser store samfunnsutfordringer, men tar i liten grad opp truslene mot demokratiet og rettssamfunnet. Den er så godt som taus om sosial ulikhet og utenforskap, som både kan skapes og forhindres gjennom rettslig regulering. Kontinuitet i forskningspolitikken er selvfølgelig et gode. Behovet for forskning på rettsvitenskap har gjennom mange år blitt underkjent. Men når terrenget de senere årene er totalt forandret så blir det et paradoks at langtidsplanen fortsatt er så godt som taus om jussens og rettsvitenskapens betydning for å sikre demokratiet og rettsstaten internasjonalt og i Norge. Vi styrer samfunn gjennom lover og regler, og da må vi også forske på disse rettsreglene. Vi er ikke i tvil om at mer forskning rundt dette temaet ville vært et gode som kanskje også kunne hindret at an så et behov for granskning med jevne mellomrom. Juristforbundet oppfatter at i Norge er det mye granskinger og evalueringer i enkeltspørsmål og på enkeltområder når noe synes å ikke fungere eller å ha gått galt, men lite systematisk evaluering/ forutsetninger om forskning og evaluering på vedtakstidspunkt, og som da kanskje ville vært forebyggende, i stedet for at vi havner i en situasjon hvor vi stadig må reparere.

Det er helt sentralt at borgerne har tillit til rettssystemet vårt. Samtidig tillater Juristforbundet seg å påpeke at systemer og institusjoner i en rettsstat må bygge på de grunnleggende prinsipper en rettsstat nettopp skal bygges på, og ikke på tillit alene. For tillit kan ikke være det sikkerhetsnettet som de grunnleggende prinsipper er, og må derfor komme i tillegg til, og ikke i stedet for, den prinsipielle tilnærmingen.

Til slutt tillater Juristforbundet seg å påpeke at dette også har en side mot retten til fri rettshjelp. Muligheten for å få fri rettshjelp er veldig begrenset, også i denne type saker. Spørsmålet er om reglene for å få advokat i gjenåpningssaker er for trange, og etter vår oppfatning henger dette spørsmålet tett sammen med de øvrige spørsmål som er reist, og må være en helt nødvendig del av gjennomgangen. En full gjennomgang av

gjenopptakelseskommissjonen vil gi liten mening uten at den også medfører en full gjennomgang av reglene for å få rettshjelp til saker som hører hjemme i gjenopptakelseskommissjonen. Muligheten til å engasjere advokat, utover de saker som vi har sett hvor advokater gjør dette frivillig og ubetalt, er nødvendig for å ivareta og svare ut *«hvordan kommisjonen kan oppfylle forutsetningene om å skape tillit til gjenåpningsbegjæringer og fatte innholdsmessig gode avgjørelser av gjenåpningsspørsmålet»*.